

בשביל הלב

הרב דוד זלר היה מחפש רוחני שחי בתמהיל של מערב ומזרח, פסיכולוגיה ורוחניות, מדיטציה וקבלה, יהודי ויהודי. כיליד קליפורניה שגדל בבית יהודי רפורמי ויונגיאני אורתודוכסי, הייתה בו רוח סקרנית ונפש חופשייה. הוא הקים את "שבת - מדיטציה יהודית", ערוץ לקידום הידברות בין אנשים מכל הקשת החברתית הישראלית, מתוך זיקה למסורת היהודית. רשמים מסופשבו עיבודי לזכרו

מאת: מתי סרי

מתי יקר שלום!

לא דיברנו מזה זמן. יש לי הצעה שעשויה לקסום לך: לסקר ולהתארח בסוף שבוע בצפת, בקרב ממושיכי דרכו של ר' דוד זלר ז"ל. בידידות,

מיכל בן דוד

מיכל יקרה!

זה נשמע לי מסקרן ומרתק. אשמח למלא את המשימה. שלך בברכה,

מתי סרי

הצטיידיתי בספר שכתב דוד זלר עצמו אודות מסלול חייו, ובמפה שתורה לי את המסלול הקצר ביותר לצפת, ויחד עם בת זוגי נדחסנו לטוויטה החבוטה והטובה ושמונו פעמינו לעיר הקדושה. ארץ ישראל נתברכה בארבע ערי קודש, שכיות חמדה: ירושלים, המשולה לאש; חברון, המשולה לאדמה; טבריה, למים; וצפת, לאוויר ורוח. ואכן, אין כמו רוחניותה של צפת, במיוחד בפרוס השבת על הריה הקסומים. לא בכדי בחר מרדכי זלר, בנו של דוד וממשיך דרכו, לקבוע את מקומה של סדנה מיוחדת זו בעיר העתיקה של צפת.

הרב דוד זלר נולד בקליפורניה להורים אשר ברחו מגרמניה הנאצית לפני פרוץ מלחמת העולם השנייה. בית הוריו היה "בית יהודי רפורמי ויונגיאני אורתודוכסי", שכן אביו היה מתלמידי הקרובים של קארל יונג. לו הייתי אמוד להגדיר את תודעתו של דוד, הייתי מגדיר אותה כתרעובת של רוח סקרנית ונפש

חופשייה. מהפכת שנות ה-60 לא פסחה גם עליו והעניקה לו דחיפה משמעותית במסעו הרוחני: אבן דרך מרכזית בדרכו הייתה היכרותו עם הרב שלמה קרליבך, שנדע כ"רב המזמר", טרובדור יהודי, מלחין מחונן אשר תפילותיו מושרות בפי כל, מספר סיפורים בחסד עליון, מקרב יהודים לשורש נשמתם ולמסורת ישראל. נאמן להדרכתו של יונג, החליט דוד לבחון את שורשיו שלו קודם שיפנה למסורות ארות. הוא שהה בארץ בתחילת שנות ה-70, התנדב ועבד בקיבוצים במשך כשנתיים ובהמשך נסע להודו. הוא אף חי כ"סאדו" (נזיר הינדי) הנותן את מבטחו באל, לן תחת כיפת השמים ורוחץ בנהרות. אולם דווקא בהודו גילה דוד בדרכים מופלאות עד כמה עמוק הקשר שלו ליהדות. בכל אחת מתחנות חייו הצליח דוד ללקט ניצוצות רבים ושונים לאבוקה גדולה ומזהירה. לעולם אין להתיימש מהניסיון לחבר, לשלב ולמזג - מערב ומזרח, פסיכולוגיה ורוחניות, מדיטציה וקבלה, יהודי ויהודי. ככה זה כשצועדים בשביל הלב.

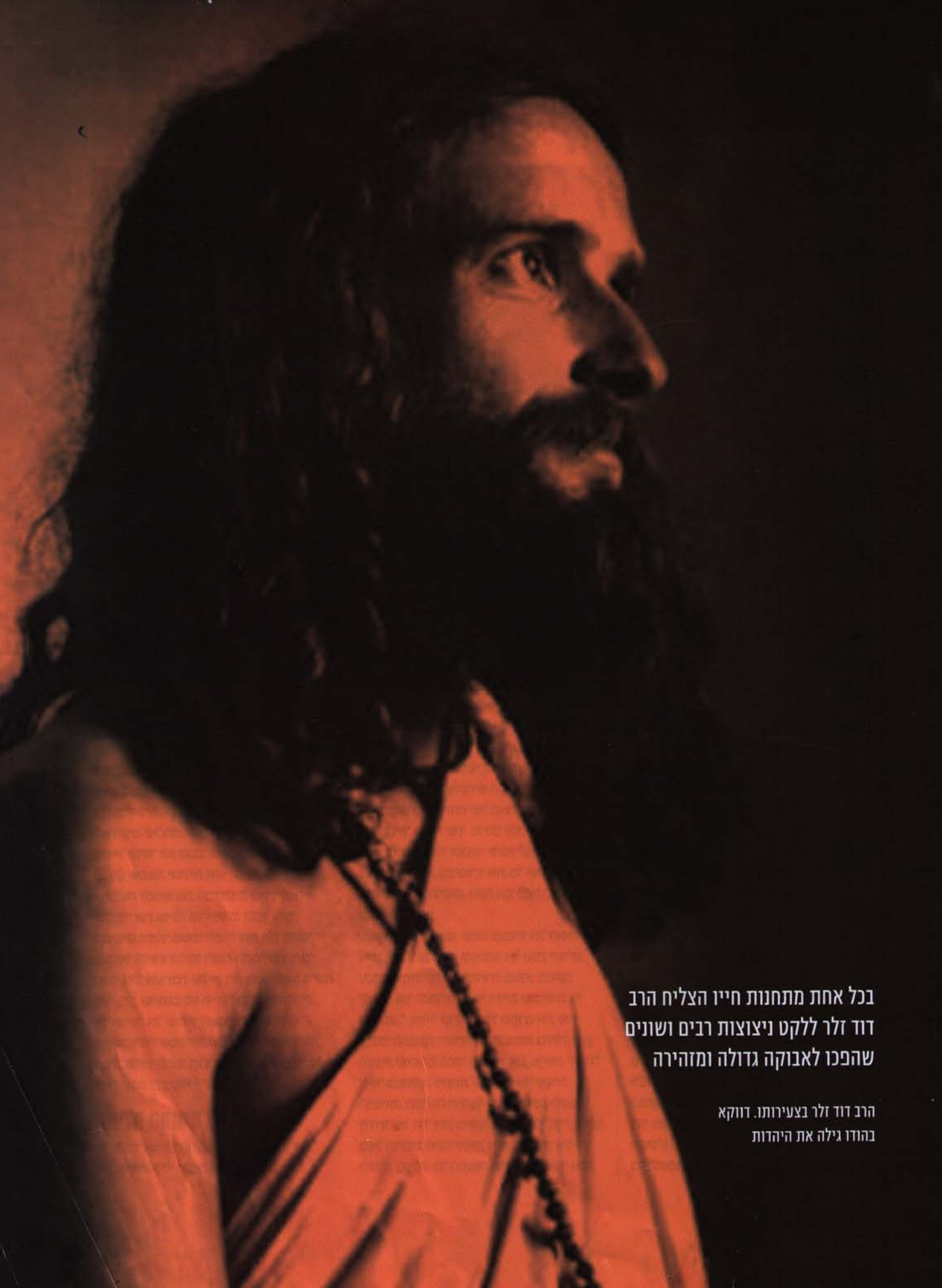
דמעה בודדת

הגענו לצפת העתיקה בין השמשות, ממש עם כניסת השבת. קבוצת גברים ונשים מתפללים מנחה על גג בית הצופה אל הר מירון באור השקיעה הקסומה. ניגון תפילתם ספרדי משהו ומבטאם אמריקאי. את התפילה מוביל שליח הציבור, הרב המקובל אברהם סיטון, חברו הקרוב של דוד, אשר נעתר לבקשתו של מרדכי להוביל יחד אתו את המפגש הייחודי הזה ברוח

אביו המנוח.

את קבלת השבת ערכנו בביתם החמים, המואר והמזמין של משפחת בר-אל. טוהר הכוונה ודבקות התפילה מעוררים בי התרגשות בלתי נשלטת, במיוחד בפזמון "לכה דודי". אני מגניב מבט לעזרת הנשים. מבטי פוגש בזה של אהובתי ואני שר לה: "התעוררי כי בי אורך קומי אורי, עורי עורי שיר דברי כבוד ה' עליך נגלה, כבוד ה' עליך נגלה". דמעה סרבנית מחליקה במורד הגרון, ואני מחכה כבר לסיום התפילה בטרם תהפוך הדמעה הבודדת לשטף עז.

קידוש ליל השבת היה מעמד עוצמתי ומלא השראה. הרב סיטון הפליא לשחוף אותנו בפיוטים מדיטטיביים: "שלום עליכם מלאכי השרת מלאכי עליון, ממלך מלכי המלכים הקדוש ברוך הוא"; "מזמור לדוד ה' רעי לא אחסה... נפשי ישובב יחני במעגלי צדק... אך טוב וחסד ירדפוני כל ימי חיי...". התיישבנו באופן אקראי בשלוש קבוצות קטנות לסעוד ארוחת שבת טעימה, מעשה ידיו של בעל הבית, השף רוני בר-אל, שאת טקס הנישואין שלו עם אשתו גינין ערך דוד זלר. הכרת התודה שלהם ניכרת באירוח הלבבי ובשפע המוגש לנו מכל טוב. כדרכם של יהודים מאירי פנים, ערכנו סבב היכרות, מי באנגלית רצוצה ומי באנגלית שוטפת. שפת המילים הפכה משנית. הנשמות שוחחו האחת עם רעותה בשפה רוחנית אוניברסלית. בין הסועדים היו דוד, מורה למחשבת ישראל באוניברסיטה; גבריאל, מורה דרך; אוליבר, רואה

בכל אחת מתחנות חייו הצליח הרב
דוד זלר ללקט ניצוצות רבים ושונים
שהפכו לאבוקה גדולה ומזהירה

הרב דוד זלר בצעירותו. דווקא
בהודו גילה את היהדות

הרב דוד זלר עם הרב שלמה קרליבך. ראו בשירה יסוד מרכזי בעבודה הרוחנית

צילום: אילימנה קרליבך

פרשת "בשלח" (המכונה גם "שבת שירה"). ואכן, דוד היה גם זמר בעל קול טנור מלאכי, אשר בעקבות מורו ורבו, ר' שלמה קרליבך, ראה בשירה ובנגינת יסודות מרכזיים בעבודתו הרוחנית. וכך כתב דוד על השירה במסורת היהודית: "השירה היא עניין מהותי ביהדות, החל מ'שירת הים', ועד לשירת הלויים אשר ליוותה את עבודת הכהנים בבית המקדש. מילות הפרשה בכל שבת נועדו להיקרא במנגינה מיוחדת המסומנת על ידי הטעמים. תורת הנסתר, בדבריה על ארבעת העולמות, מלמדת שהטעמים נמשכים מן המדרגות הגבוהות ביותר. המדרגה הראשונה היא האותיות, המקבילות לגוף שלנו; השנייה היא התגים, המעטרים את האותיות, המקבילים לרגשות שלנו; השלישית היא הנקודות, הניקוד שסביב האותיות, המקביל לנפש החיה בנו; ולבסוף, המדרגה הרביעית היא הטעמים, המקבילים לנשמה שבקרבנו".

דוד נפטר בטרם עת, במוצאי חג השבועות תשס"ז (2006) והוא רק בן 60. כך רצה אדון כל הנשמות. בתקופת מחלתו נערכה תפילה

העתיקה, אל ביתרמערותו של ר' יוסף קארו, מחבר ספר ההלכה היהודי האלמותי "שולחן ערוך". לא עצרתי בנפשי והייתי חייב לנגוע ולהריח את ספרי הקדוש העתיקים המצויים בבית, למרות גערותיו של האחראי במקום. את הסיור הלילי ערך מרדכי זלר, עוד מעט רב צעיר בזכות עצמו ומספר סיפורים מחונן, אשר מצליח להחיות בסיפוריו את כל אותם מקובלי צפת מימים עתיקים. והנה הם לפנינו, ובראשם **הארי הקדוש**.

עיניי החלו להיעצם. שמנו פעמינו אל האורחן אשר כשמו כן הוא, ונקטפנו אל שנת ישרים עמוקה ומתוקה עד למחרת בשבע בבוקר. "מודה אני לפניך מלך חי וקים שהחזרת בי נשמותי..." אוויר קריר וצלול מקדם את פני בדרכי לתפילת השחה. ההתרגשות גדולה, שכן השבת קוראים בבתי הכנסת את פרשת "יתרו" אשר במהלכה ניתנות לעם ישראל עשרת הדברות. הפרשה המקורית, הסמוכה לתאריך לידתו של דוד זלר, הייתה פרשת "לך לך", אולם בשל נסיבות משפחתיות נדחה תאריך עלייתו לתורה בטקס בר המצווה ונקבע לו מועד אחר,

חשבון ניו יורקי צעיר, נצר למשפחתו של משה מונטיפיורי, הנדבן הידוע. אוליבר הגיע על כנפי נשרים במסגרת פרויקט "תגלית", אשר תכליתו לחשוף בפני יהודים צעירים מכל רחבי העולם את יפי ארצנו המתחדשת ואת מקורותיה העתיקים של המסורת המשותפת שלנו; אורי, מטיל שחזר לא מכבר מהודו; וצליה (כן, זהו שמה), אלמנה יהודיה אשר לאחר מות בעלה החליטה לממש את הכיסופים לארץ ישראל ולקשור את גורלה בירושלים. הזמן עובר בנעימים וכולנו משתדלים לחוות את ההווה במלואו ולחוש בחסד הנצח החבו ברגעי בר הלוחף אלו. תערוכת של יין הקידוש וכמות נדיבה של ערק, שאמנם לא הייתה כלולה בתפריט, אך הגיעה אל שולחן השבת בייבוא אישי מהצרכנייה השכונתית שב"עיר החטאים" תל אביב, תרמו למצב רוחי ומצאתי את עצמי מפזם שירי שבת בדבקות יתרה...

תפילה המונית להחלמתו
וכך, בעוד אני מרחף מעט מעל פני הקרקע, ורכנו טיול לילי קסום בסמטאות העיר

טיפול ושמחה על שפת הים

אחה"צ קסום של מרחבים שקיעה וזריחה
יום שבת ה-18 לאפריל 16:00 - 19:00
עלות: 100 ₪ למשתתף/ת

שבסית ועכשויות

מסע של ריפוי בטיפוח, שירה ופתיחת הלב

ימי א' בבוקר 10:00 - 13:00 החל מה-19 באפריל
מסע קסום של צמיחה
עלות: 450 ₪ בהרשמה מוקדמת

נשים מדברות נשיות

ומתופפות את הדרך הביתה

מה יש לנו ללמוד מהנשים האינדיאניות
בוקר קסום של שירה מקודשת, טיפוח וריפוי
בהנחיית: נטע אלוני והתופים
יום שבת ה-24 לאפריל 10:00 - 16:00
עלות: 200 ₪ למשתתפת

סדנה לבניית תוף

מחומרים טבעיים

בדרך המסורתית - (מחזור י"ט)
מתאים לעבודה שמאנית ולריפוי
יום שבת ה-6 ביוני
להתקשר לפרטים ולהרשמה

בטנקה מתקיים

צוהר אינדיאני לצוותי עבודה:
תפיסת העולם האינדיאנית ברוח
הפעילה העכשווית
וברוח המעגל (מומלץ)!

ימי הולדת (למבוגרים) בעלי תוכן
ומשמעות, מזכרת לכל החיים.

כדאי להצטרף לרשימת הדיור
לקבלת מידע מעודכן

נטע אלוני 052 - 3234902

www.tanka.co.il | tanka@mmm.org.il

לקראת התפילה ביקש הרב דוד זלר שהמשתתפים באירוע לא יסתפקו באיחולים לרפואה שלמה עבורו, אלא יציינו שמות של אנשים נוספים שיש להתפלל להחלמתם. בפנייתו למתפללים כתב: "אנא, שימו לב לכן שהמחשבות והתפילות שלכם יהיו חיוביות. אל תחשבו על המחלה במצח מקומט ובעיניים עצומות בחזקה. שירו וריקדו בשמחה ומלאו את מחשבותיכם, לבכם ונשמתכם ברפואה"

המונית להחלמתו. לקראת התפילה ביקש דוד שהמשתתפים באירוע לא יסתפקו באיחולים לרפואה שלמה עבורו, אלא יציינו שמות של אנשים נוספים שיש להתפלל להחלמתם. בפנייתו למתפללים כתב: "אנא, שימו לב לכן שהמחשבות והתפילות שלכם יהיו חיוביות. אל תחשבו על המחלה במצח מקומט ובעיניים עצומות בחזקה. שירו וריקדו בשמחה ומלאו את מחשבותיכם, לבכם ונשמתכם ברפואה".

ימי האבל על בעלה

את תפילת השחר פתחנו בתרגילי יוגה שאמורים להכשיר את גופנו הגשמי להכיל את התפילה במלאו עצמותה הרוחנית. את התרגול הנחונה חנה-שרה, אלמנתו של דוד, אישה קורנת ומאירת עיניים. מדי פעם היו עיניה המאירות מצטעפות בדוק של דמעות ולמרות החיוך המשוך על פניה, נראה כי עדיין לא סיימה את ימי אבלה על בעלה. למראה דמותה נוכרתי באמרת חז"ל: "אין איש מת אלא לאשתו ואין אישה מתה אלא לבעלה". אלפי אנשים השתתפו בהלווייתו של דוד. רבה של אפרת, היישוב שבו התגורר, ספד לו באומרו: "יש באפרת רבנים רבים, תלמידי חכמים רבים, צדיקים רבים, אבל מלאך - יש רק אחד..."

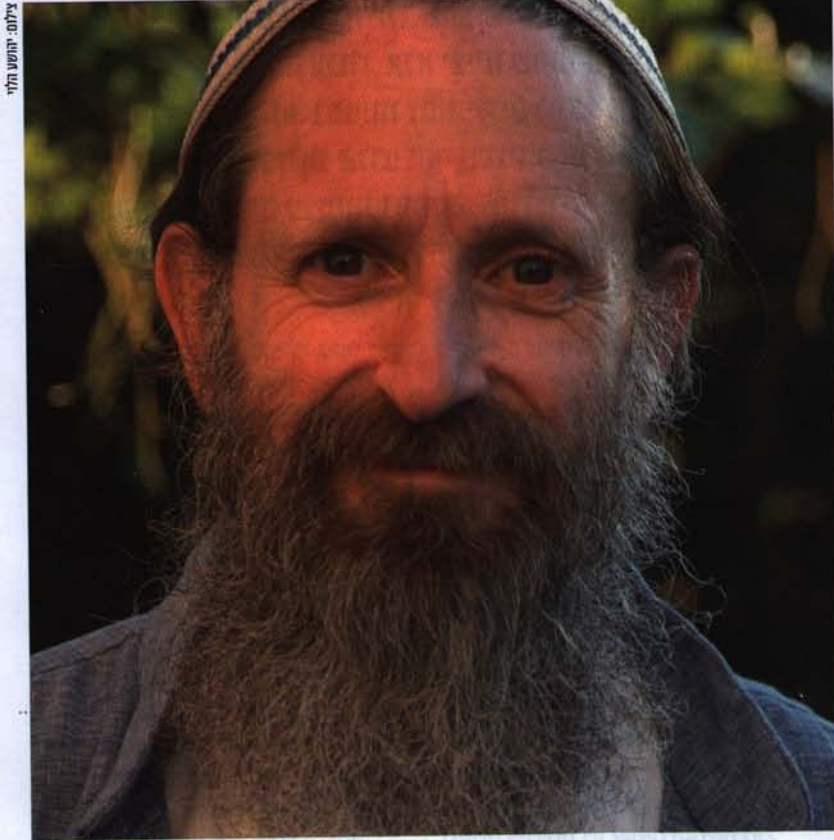
תפילת השחרית התנהלה באופן מקביל, בעברית משובחת ובאנגלית רהוטה, מפיו של הרב אברהם סיטון. בעודו עומדים בתפילת "שמונה עשרה", לפני ברכת הכוהנים, נכנס אל החדר תייר הולנדי, בחור גבוה ונאה, יחף וגלוי ראש. להפתעתי לא היה גבול. אנשים לחצו את ידו בחיוך ובחמימות, כאילו חיכו לו זה מכבר. כאשר הגישו לו סידור תפילה, הוא סירב בנימוס בנימוק שאינו יודע לקרוא אפילו אות אחת בעברית וגם באנגלית איננו בקיא ביותר. אף אחד לא העיר לו על כך שאינו חובש כיפה לראשו. לגד עיני עלה זיכרון צורב מימי ילדותי

בירושלים. אבי ואני עומדים בתור במזכרות בית הספר הדתי "לחוגמא". איני מתקבל כתלמיד מן המונין, מאחר והכיפה לראשו של אבי, כמו גם הכיפה שלי, אינן "תאמות" את הכיפה הנהוגה בקרב הזרם האורתודוקסי האשכנזי של אותה תקופה. לעומת זאת, בקרב מניין המתפללים בצפת כולם מתקבלים בברכה ובמאור פנים: נשים וגברים, חילונים ודתיים מכל הזרמים, ישראלים ותושבי חו"ל, אשר קיבלו על עצמם לתרגל מדיטציה יהודית כחלק מרכזי של חייהם הרוחניים. למעשה, כותרת התוכנית שחולקה למשתתפי סוף השבוע בצפת הייתה "שְׁבֵת - מדיטציה יהודית".

"שְׁבֵת" היא מסגרת חברתית ייחודית שנוסדה לפני כעשור בהנהגתו של הרב דוד זלר, כערף לקידום הידברות בין אנשים וקבוצות מכל זרמי החברה הישראלית, מתוך זיקה למסורת היהודית. במובן זה, מחדש מרדכי זלר את פועלו של אביו.

עם סיום תפילת שחרית פנתה קבוצת המתפללים בדרך להצטרף למניין בבית כנסת סמוך לקריאת התורה. אני השתתיתי קמעה ונותרתי לבדי בחדר התפילה. ואז, בתוך מרחב השקט אני חווה מעמד הר סיני פרטי, ביחידות. מבית הכנסת הספרדי בקומה למטה, עולה קולו של החזן נעים הזמירות. בעוד החזן מתחיל בקריאת עשרת הדברות, אני עוצם את עיני ומרחף למרגלות הר סיני בקרב אחי בני ישראל, "בהיות הבוקר יהיו קולות וברקים וענן כבד על ההר וקול שופר חזק מאוד... משה דבר והאלוהים יענו בקול". הודיתי לאל הטוב, וגמרתי אומר בליבי לעשות ולשמוע.

יצאתי אל הרחוב והנה מכל פתחי בתי הכנסת השונים בוקעות תפילות במגוון עשיר של קולות וסגנונות, וכולם מקבלים עליהם עול מלכות שמים זה מזה. הרגשתי שאני מוכרח להתברד מעט. לקחת זמן לעצמי על מנת לפנות מקום בתוכי. ירדתי

צילום: יוחנן חזן

"מסע בשביל הלב". ספרו של הרב דוד זלר

הרב דוד זלר שנתיים לפני מותו. יצר ערוץ הידברות בחברה הישראלית

אל החורשה הקרובה, עצמתי את עיני ושקעתי בהרהורים על... כלום. כאילו משום מקום, נחה על כתפי ידה של בת זוגי בליטוף עדין. "היי", היא אומרת לי וחיוך בעיניה החמות, החמות, החמות...

לעוף מעלה מעלה

הגיע זמן הקידוש. הצטרפנו אל הקבוצה שישבה במעגל על גג בנין גבוה, מול נוף ירוק ומרהיב. שם נישאנו על במותי ארץ, מול הר מירון, בעל קווי המתאר המעוגלים. על שולחן הקידוש היה מונח ספר החזיונות של הרב המקובל **חיים ויטאל**, יליד צפת ובכיר תלמידיו של האר"י הקדוש. עיינתי בספר, שהוא למעשה חיבור אוטוביוגרפי מיסטי אשר רב הנסתר בו על הגלוי. לפתע לכדה עיני את המשפט שסבי מורי היה נוהג לצטט באוזניי לא אחת: "למד לשונך לומר איני ידע", ופירושו: השאלה והתהייה חשובות עשרת מונים מן התשובה. שם משפחתי הנו סרי (מנחה), וזאת על שום שאבות אבותיי בתימן ידעו מהי השעה המתאימה ביותר לתפילת מנחה. בעיניי זאת היא השעה הקסומה ביותר במהלך היום - שעת בין השמשות, "ספק חשיכה" בלשון המשנה. ואכן, עם רדת החשיכה במוצאי שבת תחושה של עצבות ואף דיכאון עלולה

אנו אווזים בשובל השבת ההולכת ומתרחקת לאי שם, אל בין כוכבי הרקיע הבהיה. זהו, הגיע הזמן להיפרד איש איש לדרכו ולמלאכת השבוע שלו.

אוליבה, שכנו לשולחן ונצר למשפחת מונטיפיורי, מבקש טרמפ לתל אביב. אני נעתר ברצון, וחושב לעצמי כמה סמליות יש בכך שאני נער למתיישבי שכונת "ימין משה" מירושלים, מסיע את בן משפחתו של בעל המרכבה האגדי במכונית טויוטה חבוטה חזרה לתל אביב...

במודד הרה, ביציאה מצפת, נזכרתי בציטוט מספרו של דוד זלר, מתוך שירו של חכם הרדי בשם סוואמי יוגהנדה: "שמע נא, שמע נא את שירת ליבי, לעולם אוזרך, לעולם אשמרך..." ועוד ציטוט אחד שצד את עינו הרגישה של דוד ב... שירותים ציבוריים אי שם בישראל: "פתח את ליבך אל הטוב; התנגד לגורל האכזר, וצעד בדרך הישר. זכור את האמת ודע שאין כל דרך לשלום, השלום הוא הדרך."

לפרטים נוספים:

www.davidzeller.org

להתגנב אל תוככי הנשמה. הדבר היחיד שניתן לעשות כנגד תופעה זו היא "סעודה שלישית" ו"הבדלה", וזאת עשינו - ובגדול!

נדמה שהבדלה באווירה הרוחנית של צפת מחדדת את ההבדל בין קודש לחול, בין אור לחושך ובין יום השבת לששת ימי המעשה. בשמים, נרות ויין הובאו מאי שם. בין מזמור מקדש אחד למשנהו, שתקנו במשך דקות ארוכות. התבוננו פנימה, הבטנו איש באחיו ואישה ברעותה. זה מחייך מאושר וזאת בוכה מהתרגשות או מתוך כאב הפרידה מהנשמה היתרה שעוזבת אותנו עד לשבת הבאה. מתוך השקט מבליח עוד ניגון מנחם וכולנו גומעים את צליליו. אף אחד לא קבע את משך ההבדלה, איש לא הכתיב את קצב תפילת השבת. הקצב נבע מעצמו, מתוך רגישות, הקשבה וסובלנות אחד כלפי השני. והנה נשלפות הגיטרות והבנג'ו, ורוחו של ר' שלמה קרליבך אופפת את כולם. דמותו מאירה את השירים והניגון באהבה ובחמלה שמעבר לזמן. אני רוקד במעגל, אחוז ידיים, שאם לא כן עלול אני לעוף מעלה מעלה ולא לשוב עוד לעולם...